

Recenzenci: prof. dr hab. Andrzej Wójtowicz
dr hab. Marek Rembierz
Redakcja i korekta: Agnieszka Wołk
Projekt okładki: Krzysztof Kopania
Projekt typograficzny, skład i łamanie: Renata Witkowska

© Copyright by Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Kardynała Stefana
Wyszyńskiego, Warszawa 2019

ISBN 978-83-8090-539-9 (wersja drukowana)
ISBN 978-83-8090-540-5 (wersja elektroniczna)

Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
01-815 Warszawa, ul. Dewajtis 5, tel. 22 561 89 23, e-mail: wydawnictwo@uksw.edu.pl
www.wydawnictwo.uksw.edu.pl

Druk i oprawa:
volumina.pl Daniel Krzanowski
ul. Ks. Witolda 7-9, 71-063 Szczecin

Spis treści

Wprowadzenie	7
Rozdział 1. Edukacja i język – ramy teoretyczne	17
1. Edukacja w społeczeństwie wielokulturowym	17
1.1. Paradygmaty w socjologii edukacji	18
1.2. Edukacja międzykulturowa	34
1.3. Edukacja a rozwój	39
2. Znaczenie języka/języków w życiu społeczeństw	42
2.1. Język – człowiek – świat	42
2.2. Język i społeczeństwo z perspektywy socjologii języka i socjolingwistyki	50
2.3. Zjawisko dyglosji w ujęciu Charlesa Fergusona	56
Rozdział 2. Edukacja w językach europejskich w krajach Afryki Subsaharyjskiej	63
1. Edukacja w językach europejskich – doświadczenia krajów Afryki Subsaharyjskiej	63
1.1. Wielojęzyczność a polityka językowa	64
1.2. Języki europejskie i rodzime w edukacji szkolnej w krajach afrykańskich	68
1.3. Kultura afrykańska a edukacja w języku europejskim	74
1.4. Edukacja w obcym języku a integralny rozwój państw i jednostek	77
1.5. Zjawisko dyglosji i niski rozwój państw afrykańskich jako konsekwencja edukacji w obcych językach	82
2. Edukacja w języku francuskim i malgaskim na Madagaskarze	86
2.1. Społeczna historia malgaskiego języka narodowego	86
2.1.1. Początki zestandaryzowanego języka malgaskiego – XV-XIX wiek	86
2.1.2. Okres kolonialny (1895-1960)	92
2.1.3. Polityka językowa kraju w zakresie edukacji po odzyskaniu niepodległości	95
2.2. Współczesna sytuacja językowa na Madagaskarze a edukacja szkolna	101
2.2.1. Pozycja języka francuskiego i języka/języków malgaskich	101
2.2.2. Sytuacja językowa a praktyki językowe stosowane w malgaskich szkołach	107
2.2.3. Konsekwencje nauczania w języku francuskim w malgaskich szkołach	111

Rozdział 3. Edukacja w kontekście dwóch światów językowych	119
1. Miejsce i metodologia badań	119
1.1. Etapy badań oraz metody i techniki badawcze	120
1.2. Miejsce badań – charakterystyka Miandrivazo	126
2. Kapitał społeczno-kulturowy uczniów	131
2.1. Kapitał kulturowy a osiągnięcia edukacyjne oraz praktykowanie języka francuskiego	131
2.2. Status społeczno-zawodowy rodziców uczniów	134
2.3. Znajomość języka francuskiego przez rodziców uczniów	138
3. Dwa światy językowe	141
3.1. Język malgaski w opinii uczniów	142
3.2. Język francuski w życiu codziennym uczniów	146
3.2.1. Język francuski w środowisku pozaszkolnym uczniów	146
3.2.2. Stosunek uczniów do języka francuskiego	151
4. Język malgaski i francuski w edukacji szkolnej	155
4.1. Stosunek maturzystów do nauki i praktykowania w szkole języka francuskiego i malgaskiego	156
4.2. Postrzeganie języków w zależności od typu szkoły i języka wypowiedzi	166
5. Postawy nauczycieli wobec edukacji w języku francuskim i malgaskim	171
6. Model wyobrażeń uczniów o dwóch językowych światach	180
6.1. Czynniki kształtujące postrzeganie przez uczniów języków oficjalnych kraju	180
6.2. Dwa języki – dwa światy	186
7. Osiągnięcia edukacyjne uczniów w kontekście dwóch światów językowych	198
7.1. Kompetencje edukacyjne malgaskich uczniów	198
7.2. Środowisko rodzinne a osiągnięcia edukacyjne uczniów	206
7.2.1. Przyczyny nieuczęszczania malgaskich dzieci do szkół	206
7.2.2. Kapitał społeczny środowiska rodzinnego	209
8. Aspiracje edukacyjne malgaskich uczniów	216
8.1. Postawy malgaskich uczniów wobec nauki	216
8.2. Aspiracje edukacyjne maturzystów	228
8.3. Edukacja jako szansa na awans do lepszego świata	233
 Zakończenie	 239
 Bibliografia	 243
Aneks: narzędzia badawcze	263
Spis tabel i rysunków	281